

کلیاتی از اقتصاد اسلامی

دکتر غلامرضا مصباحی

دفتر نشر فرهنگ اسلامی

مصباحی، غلامرضا، ۱۳۳۰ -

کلیاتی از اقتصاد اسلامی / غلامرضا مصباحی. -- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۴.
۱۰، ۸۲ ص.

ISBN : 964 - 476 - 135 - 9

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات قبلی.

کتابنامه: ص. [۷۹]؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. اسلام و اقتصاد. الف. دفتر نشر فرهنگ اسلامی. ب. عنوان. ج. عنوان: اقتصاد اسلامی.

۳۹۷/۴۸۳۳

ک. ۵۲م/۲/۲۲۳۲

۳۸۱۵ - ۸۴م

کتابخانه ملی ایران

دفتر مرکزی: پاسداران، خیابان شهید ناطق نوری. بوستان کتاب. تلفن: ۲۲۸۵۶۱۴۴

مرکز پخش و فروشگاه مرکزی: میدان آرک، جنب مسجد آرک. تلفن: ۳۳۹۲۷۴۱۲ - ۳۳۱۱۴۲۸۸

تلفن مرکز پخش: ۳۳۹۲۰۳۰۷

عنوان: کلیاتی از اقتصاد اسلامی

نویسنده: دکتر غلامرضا مصباحی

ویراستار: محمدحسین بهمیری

چاپ اول: ۱۳۸۵

این کتاب در ۱۰۰۰ نسخه در چاپخانه دفتر نشر فرهنگ اسلامی لیتوگرافی، چاپ و صحافی شد.

همه حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹ - ۱۳۵ - ۴۷۶ - ۹۶۴

فروشگاه شماره یک: میدان انقلاب، بازارچه کتاب تلفن: ۶۶۴۶۹۶۸۵

فروشگاه شماره دو: میدان انقلاب، خیابان ۱۶ آذر تلفن: ۶۶۴۱۸۹۳۵

فروشگاه شماره سه: شمیران تلفن: ۲۲۷۱۳۳۵۱ / فروشگاه شماره چهار: شریعتی تلفن: ۲۲۸۵۵۱۶۴

فروشگاه قم: خیابان ارم تلفن: ۷۷۳۸۱۵۰

فروشگاه مشهد: چهار راه شهدا، پشت باغ نادری، کوچه شهید خوراکیان، مجتمع گنجینه کتاب تلفن: ۲ - ۲۲۱۴۸۳۱

فهرست اجمالی

۱	پیشگفتار
۳	فصل اول - کلیات
	فصل دوم - مبانی فلسفی - کلامی، شناخت‌شناسی و انسان‌شناسی
۱۵	اقتصاد اسلامی
۲۵	فصل سوم - ارکان اقتصاد اسلامی
۵۷	فصل چهارم - اوصاف اقتصاد اسلامی
۶۵	فصل پنجم - شاخصهای اقتصاد اسلامی
۷۹	کتابنامه

فهرست تفصیلی

پیشگفتار ۱

فصل اول - کلیات ۳

۱-۱. مفهوم اقتصاد ۳

۱-۲. علم اقتصاد ۷

۱-۳. مکاتب اقتصادی ۹

۱-۴. مکاتب اقتصادی معاصر ۹

۱-۵. مقصود از اقتصاد اسلامی ۱۱

فصل دوم - مبانی فلسفی - کلامی، شناخت‌شناسی و انسان‌شناسی

اقتصاد اسلامی ۱۵

۲-۱. مبانی فلسفی - کلامی ۱۵

۲-۲. مبانی شناخت‌شناسی اسلامی ۱۷

۲-۳. مبانی انسان‌شناسی اسلامی ۱۸

- فصل سوم - ارکان اقتصاد اسلامی ۲۵
- ۳-۱. رکن اول: مالکیت چندگونه ۲۶
- ۳-۱-۱. مالکیت دولتی ۲۹
- ۳-۱-۲. مالکیت خصوصی ۳۳
- ۳-۱-۳. مالکیت عمومی ۳۳
- ۳-۲. رکن دوم: آزادی اقتصادی در قلمرو محدود ۳۵
- ۳-۲-۱. آزادی اقتصادی در اقتصاد سرمایه‌داری ۳۵
- ۳-۲-۲. آزادی اقتصادی در اقتصاد سوسیالیستی ۳۶
- ۳-۲-۳. آزادی اقتصادی در اقتصاد اسلامی ۳۹
- ۳-۳. رکن سوم: عدالت اجتماعی ۴۷
- ۳-۳-۱. مبانی نظری عدالت اقتصادی ۵۰
- ۳-۳-۲. حد رفع فقر در جامعه اسلامی ۵۴
- فصل چهارم - اوصاف اقتصاد اسلامی ۵۷
- ۴-۱. واقعگرایی اقتصاد اسلامی ۵۷
- ۴-۱-۱. واقعگرایی اقتصاد اسلامی در اهداف ۵۷
- ۴-۱-۲. واقعگرایی اقتصاد اسلامی در روش ۵۹
- ۴-۲. اخلاقی بودن اقتصاد اسلامی ۶۰
- ۴-۲-۱. اخلاقی بودن اقتصاد اسلامی در اهداف ۶۰
- ۴-۲-۲. اخلاقی بودن اقتصاد اسلامی در روش ۶۱
- ۴-۳. اهداف اقتصاد اسلامی ۶۲
- فصل پنجم - شاخصهای اقتصاد اسلامی ۶۵
- ۵-۱. جایگاه دولت در اقتصاد ۶۵
- ۵-۲. جایگاه بخش غیردولتی در اقتصاد ۶۷

- ۳-۵. اشتغال کامل سرمایه‌ها، نیروی انسانی و منابع طبیعی..... ۶۷
- ۴-۵. عدالت در توزیع ثروت..... ۶۹
- ۵-۵. جمع بین عدالت و کارایی..... ۷۰
- ۶-۵. حذف کامل ربا..... ۷۱
- ۷-۵. برقراری قوام در مصرف..... ۷۳
- ۸-۵. حاکمیت اخلاق بر روابط اقتصادی..... ۷۴
- ۹-۵. فراوانی نعمتهای مادی ناشی از ایمان و تقوای مردم..... ۷۵
- ۱۰-۵. رشد مادی همراه با تعالی معنوی..... ۷۷

کتابنامه..... ۷۹

پیشگفتار

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين
سيما بقية الله في الارضين روجي و ارواح العالمين لتراب مقدمه الفداء
اثر حاضر، كلياتي پيرامون اقتصاد اسلامي است كه ابتدا، درسهایی بوده كه
نويسنده در گردهمایی بسيج اساتيد در مشهد مقدس ارائه کرده است؛ بار ديگر، اين
درسهای برای دانشجویان بسيجی در دانشگاه تهران تدریس شده و در آخرين مرحله،
سخنرانیهایی است كه در شش جلسه پيش از خطبههای نماز جمعه تهران در
دانشگاه تهران ارائه شده است.

مخاطبان اين سخنرانیها عموم مردم بوده‌اند و گوینده سخن خود را درباره
اقتصاد اسلامي در اين سطح در نظر گرفته است. بنا بر اقتضای محدودیت زمانی اين
گونه سخنرانیها و ویژگیهای مخاطبان از طرح مطالب به صورت عمیق تر و گسترده تر
خودداری شده است.

اين سخنرانیها مورد استقبال ویژه مردم قرار گرفت، به طوری كه بنا بر تقاضای
آنان، هر سخنرانی از نوار پیاده و با ویرایش اندك حروفچینی و تكثیر شده است و
همزمان با جلسه بعدی در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته است و عده‌ای نیز نوار آن را
از میزهای عرضه آثار فرهنگی ستاد نماز جمعه گرفته و استفاده کرده‌اند.

استقبال خوب از اين سخنرانیها موجب شد در اين مرحله، با ویرایش و مستند

کردن آیات، روایات و مطالب آن برای چاپ و نشر آماده شود.

امید است این اثر برای خوانندگان محترم مفید واقع شود.

در این کتاب، در پنج فصل به ارائه مباحث اقتصاد اسلامی پرداخته شده است:

در فصل اول، مفاهیم اقتصاد، علم اقتصاد، مکتب اقتصادی، انواع مکاتب

اقتصادی و مقصود از اقتصاد اسلامی توضیح داده شده است.

در فصل دوم، به اختصار مبانی فلسفی - کلامی اسلامی و مقایسه مختصر آن با

مبانی فلسفی - کلامی اقتصاد لیبرالیستی و اقتصاد سوسیالیستی، مبانی

شناخت‌شناسی اسلامی و مقایسه آن با مبانی شناخت‌شناسی دو مکتب اقتصادی

دیگر و مبانی انسان‌شناسی اسلامی با دو مکتب اقتصادی دیگر به طور خلاصه

مطرح می‌شود.

در فصل سوم، از سه رکن اقتصاد اسلامی شامل اول، «مالکیت چندگانه» یعنی

مالکیت دولتی، مالکیت عمومی و مالکیت خصوصی و مقایسه آن با مالکیت در دو

مکتب اقتصادی لیبرالیستی و سوسیالیستی، دوم، «آزادی اقتصادی» در قلمرو

محدود در اسلام و مقایسه آن با آزادی در اقتصاد سرمایه‌داری و اقتصاد

سوسیالیستی و سوم، «عدالت اجتماعی» در اسلام و مقایسه آن با جایگاه عدالت در

اقتصاد سرمایه‌داری و اقتصاد سوسیالیستی سخن گفته می‌شود.

در فصل چهارم، از دو وصف «واقع‌گرایی اقتصاد اسلامی» و «اخلاقی بودن اقتصاد

اسلامی» در هدف و روش بحث می‌شود و با واقع‌گرایی و اخلاقی بودن دو اقتصاد

لیبرالیستی و سوسیالیستی به طور مختصر مقایسه می‌شود.

در فصل پنجم، از ده شاخص سخن گفته می‌شود: ۱. جایگاه دولت در اقتصاد؛ ۲.

جایگاه بخش غیردولتی در اقتصاد؛ ۳. اشتغال کامل سرمایه‌ها، نیروی انسانی و

منابع انسانی؛ ۴. عدالت در توزیع ثروت؛ ۵. جمع بین عدالت و کارایی؛ ۶. حذف کامل

ریا؛ ۷. برقراری قوام در مصرف؛ ۸. حاکمیت اخلاق بر روابط اقتصادی؛ ۹. فراوانی

نعمت‌های مادی ناشی از ایمان و تقوای مردم؛ ۱۰. رشد مادی همراه با تعالی معنوی.